

שנינו במשנה: השוחט את הזבח לזרוק דמו בחוץ או להקטיר אימוריו בחוץ פסול ואין בו כרת. ואם חישב לזרוק דמו למחר או להקטיר אימוריו מחר, הרי הוא פיגול, וחייבין עליו כרת.

ודנה הגמרא: מנא הני מילי לחלק בין מחשבת חוץ למקומו, שעל אף שפוסלת אין באכילתו כרת, לבין פסול מחמת מחשבת חוץ לזמנו, שיש באכילתו כרת?

ומתריצין: אמר שמואל: תרי קראי כתיבי. האחד על חוץ לזמנו ובו נאמר כרת, והאחר על חוץ למקומו ולא נאמר בו כרת.

ודנה הגמרא: מאי היא?

אמר רבה: כתיב בפרשת צו "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי, לא ירצה! המקריב אותו לא יחשב לו — פיגול יהיה! והנפש האוכלת ממנו, עונה תשא".

ודורשים את הפסוק כך:

"השלישי" — זהו החושב בשעת עבודת הקרבן על אכילת אדם או אכילת מזבח שתהיה חוץ לזמנו. שהרי היום השלישי הוא חוץ לזמן אכילת השלמים, שדינם להיאכל לשני ימים.

"פיגול יהיה" שנכתב בסוף הפסוק, מיותר הוא. שהרי כבר נאמר על "חוץ לזמנו" "לא ירצה", אלא זהו שאם חישב בשעת העבודה לאוכלו אכילת אדם או אכילת מזבח חוץ למקומו, פסול. ומסתבר לרבות דווקא מחשבת "חוץ למקומו" ולא מחשבה אחרת, כגון מחשב לשפוך דמו על הרצפה⁽¹⁾ או לערב דמו בדם הפסולים, משום שמחשבת "חוץ למקומו" דומה יותר למחשבת "חוץ לזמנו" ממחשבות אחרות.

עגל הרך כל שנתו הראשונה, ואחד עור שתחת האליה, וכן כל שמנו חכמים גבי טומאה של נבילה או אוכלים "ואלו שעורותיהן כבשרן", להביא, בנוסף לכל האמורים לעיל, עור של בית הבושת, בכל אלו, אם שחט את העולה על מנת להקטיר כזית מזהם חוץ למקומו, פסול, ואין בו כרת. חוץ לזמנו — פיגול וחייבין עליו כרת!

ומשמע שבשוחט עולה דווקא, אין, פוסלת מחשבה על הקטרת עורות אלו שלא כדינם, שהרי לא נקט התנא אלא עולה, אבל השוחט זבח אחר, לא פסלה מחשבתו בזה,

ואם כן מקשינן: בשלמא לרב הונא, הסובר שבפירוש מיעטה תורה בשלמים את עור האליה מהקטרה, היינו דקתני "השוחט עולה במחשבה להקטיר כזית מעור שתחת האליה", שדווקא בזה פסול כיון שהעולה לא התמעטה מהקטרת עור האליה אלא שלמים בלבד.

אלא לרב חסדא, שלא סובר כלל את המיעוט, ואף בשלמים עור האליה כאליה, מאי איריא דתני "עולה"? ליתני זבח סתם! שהרי כל זבח, בין שלמים בין עולה, אלייתו מוקטרת!

ומתריצין: אמר לך רב חסדא שני תירוצים:

איבעית אימא, התנא של הברייתא עוסק באליה של גדי, שאינה עומדת להקטרה כלל אלא לאכילה, ולכך לא שנה זבח סתם במחשבת הקטרה, כי בשלמים אין עור האליה ראוי להקטרה. ונקט עולה דווקא, שבה אף עור הגדי מוקטר, שהרי כולה כליל לה; ובוהו תפסול מחשבת הקטרה שלא כדינו.

ואיבעית אימא, תני באותה ברייתא: השוחט את הזבח במחשבה להקטיר עור האליה שלא כדינו. ופסול אף בכבש, כיון שעור האליה כאליה לרב חסדא. ונמצא מחשב מאכילת מזבח לאכילת מזבח.

ומטעם זה אף לא הוצרך לכתוב שדינו שונה לענין מחשבת פיגול בקרבן עולה, כי פשוט הדבר, שהיותו והוא כבשר, הרי הוא נקטר עם העולה.

11. כתב השפת אמת, שלולי דברי רש"י, פשוט שאין להעמיד הפסוק בחישוב לשפוך דמו על הרצפה, כי מאחר ונאמר "ואם האכל יאכל" הרי שיש לחשב על אכילת מזבח, ובלשפוך דמו על הרצפה לא חישב כן.

ברייתא זו בהקשר לדברי המשנה שם, שעור האליה הינו כבשר לענין טומאה, מוכח שדין ההקטרה הוא דין אחד עם דין טומאה, וכל שיש לו שם בשר לענין טומאה, יש לו שם בשר לענין פיגול. והיות שכבר כתב הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות [פרק ד' הלכה כ"א] שעור האליה דינו כבשר בין לענין טומאה ובין לענין איסור אכילה, פשוט הדבר שאין הוא בכלל עור לענין דין הפשט. ולכך לא הוצרך הרמב"ם למנות את עור האליה בין אלו הראויין לאכילה ואינם ראויים להקטרה, לפי שכבר כתב בהלכות מאכלות אסורות שהוא כבשר לכל דבר.